

Lze očekávat, že publikace příručky o monitoringu s využitím lišejníků bude představovat významnou etapu pro lichenologii a ekologii. Umožní nejen shrnutí výsledků uplynulých desetiletí, ale též metodické sjednocení jednotlivých přístupů a vytvoření nových základů pro další rozvoj základního i aplikovaného výzkumu týkající se změn přírodního prostředí.

jl

Sjezd polské lichenologické sekce

Ve dnech 13. – 17. září se konal XV. sjezd lichenologické sekce Polské botanické společnosti v Bogumilowě na téma Porosty w służbie ochrony srodowiska. V hojném počtu se zúčastnili polští lichenologové a mimoto i 2 účastníci ze zahraničí (M.R.D. Seaward a Š. Bayerová). Během prvního dne bylo předneseno 11 referátů zaměřených převážně na ochranu lišejníků. Další program představoval podrobný terénní výzkum části území Bory Dolnoslaskie, a to v předem stanovených skupinkách s cílem nashromáždit maximální množství údajů a herbariového materiálu. Večerní náplň sjezdu tvořila prezentace 15-ti posterů, které se týkaly floristiky, ekologie a ochrany lišejníků, ale i floristiky lichenikolních hub. Jeden den byl věnován výletu za kulturními i přírodními zajímavostmi jako např. zámek Czocha či muzeum keramiky Boleslawiec. Program sjezdu tak umožnil setkání polských a zahraničních lichenologů, jejich vzájemnou diskusi, výměnu názorů a zkušeností, což je nezbytné pro další spolupráci.

Š. Bayerová

Zbierkový fond nižších rastlín v herbári BRA k 31.10.2000

O vzniku, historii a počte lichenologických a bryologických zbierok Prírodovedného múzea SNM v Bratislave referoval I. Pišút v Bryonore č. 3 (1989) pri príležitosti svojho odchodu zo Slovenského národného múzea.

V období od júna do októbra 1989 sa kustódstva prechodne ujal P. Lizoň, od 1.11.1989 do 31.12.2000 som bola kustódom zbierok nižších rastlín (okrem húb) ja. V tomto období pribudlo do fondu 6583 položiek lišajníkov a 684 položiek machorastov.

Vzhľadom na to, že od 1.1.2001 zo SNM tiež odchádzam, chcem, tak ako I. Pišút, urobiť akúsi záverečnú bilanciu. Tú mi značne zjednodušuje skutočnosť, že v rokoch 1995-2000 prebehla veľmi dôkladná fyzická inventarizácia zbierok. Pri nej sa zistili nasledovné počty položiek: lišajníky 71062, machy 35453, pečeňovky 4534 a riasy 4034.

E. Lisická

RECENZE

Shaw A. J. et Goffinet B., eds. (2000): *Bryophyte Biology*. – 476 p., Cambridge University Press, ISBN 0 521 660971.

Obsahem této publikace, která zachycuje současný stav pojednaných bryologických disciplín, jsou následující stati:

1. Anatomy, development, and classification of hornworts (*Renzaglia, Vaughn*);
2. Morphology and classification of the Marchantiophyta (*Crandall-Stotler*);
3. Morphology and classification of mosses (*Buck, Goffinet*);
4. Origin and phylogenetic relationships of bryophytes (*Goffinet*);
5. Chemical constituents and biochemistry (*Mues*);
6. Molecular genetic studies of moss species (*Cove*);
7. Control of morphogenesis in bryophytes (*Christianson*);
8. Physiological ecology

(Proctor); 9. Mineral nutrition, substratum ecology, and pollution (Bates); 10. Peatlands: ecosystems dominated by bryophytes (Vitt); 11. Role of bryophyte-dominated ecosystems in the global carbon budget (O'Neil); 12. Population ecology, population genetics, and microevolution (Shaw); 13. Bryogeography and conservation of bryophytes (Tan, Pócs).

Zájem o mechorosty prodělal v posledních desetiletích opětovně vzkříšení. Mechy, játrovky a hlevíky se staly ohniskem zájmu různých vědních disciplín. Pokroky v technologii sekvenování DNA a analytický přístup k rekonstrukci fylogeneze a systematické (viz kap. 4) učinily bezprecedentní pokrok směrem k poznání „stromu života“. První tři kapitoly nám dávají přehled přes současný systém této skupiny rostlin s výčtem všech rozlišovaných rodů. V kapitole pojednávající mechy (viz kap. 3) zaujme popis znaků význačných pro všechny čeledi i vyšší taxonomické kategorie nebo mikrofotografie peristomu *Tetraphis pellucida* pořízená světelným mikroskopem, která naznačuje, že každý z jeho čtyř zubů vznikl srůstem z osmi původních. V chemii mechorostů byl učiněn zásadní pokrok, ale přesto zůstává chemicky podrobně prozkoumáno pouze 10% všech druhů mechorostů (viz kap. 5). Haploidie a relativní strukturální jednoduchost v rámci suchozemských rostlin dává mechorostům „přidanou hodnotu“ pro výzkumy funkční genomiky a několik druhů je v současnosti využíváno jako modelové systémy (viz kap. 6). „Bryofytická organizace“ značí, že reakce na signály prostředí nebo vývojové signály je spíše reakcí buněk a ne reakcí orgánů nebo tkání (viz kap. 7). Ekologický význam mechorostů je již dlouho oceňován, ale současný důraz na důsledky globálních klimatických změn znovu zvýraznil některé ekosystémy, v nichž dominují mechorosty, zvláště boreální rašeliniště (viz kap. 10, 11).

K napsání této knihy vedlo autory několik skutečností. Schofieldova současná učebnice bryologie (Introduction to Bryology, 1985) je již rozebraná a vzrůstající pozornost ekologů a molekulárních biologů zvyšuje potřebu přístupného, ale obsáhlého zdroje informací o biologii mechorostů.

Ivan Novotný

ČESKÁ A SLOVENSKÁ LICHENOGICKÁ BIBLIOGRAFIE XIII.

sestavil J. Liška

- Anděl P. (1999): Bioindikace čistoty ovzduší v Jizerských horách pomocí lišejníků. [Bioindication of air pollution by lichens in the Jizerské hory Mts.] – Sborn. Severočes. Muz. – Přír. Vědy, Liberec, 21: 45-52.
- Bačkor M. et al. (1998): Methods of isolation and cultivation of the eukaryotic lichen photobionts – looking for a general method. A review. – Thaiszia, Košice, 8: 1-6.
- Černohorský Z. (2000): Lišejníky rostou všude. – Vesmír, Praha, 79: 629.
- Dětinský R. et Bayerová Š. (2000): Lišejník větvičnik žlutý po 100 letech opět v ČR. – Živa, Praha, 48: 249-250.
- Dětinský R., Bayerová Š. et Halda J. (1998): Několik zajímavých nálezů lišejníků z Poľany (střední Slovensko). [Several interesting findings from the Polana Mts, Central Slovakia.] – Bryonora, Praha, 21: 8-10.
- Guttová A. (2000): Three *Leptogium* species new to central Europe. – Lichenologist, London, 32: 291-303.
- Guttová A. (2000): Genus *Solenopsis* (lichenized Ascomycetes) in Slovakia. – Biologia, Bratislava, 55: 363-367.
- Guttová A. (2000): Epiphytic lichens used in evaluation of forest quality within selected areas in